

- Sinnema, S.G. & J.W. Sinnema-Bloemen (2000a) Overzicht van vlinderwaarnemingen in Friesland in 1997. Vlinderwerkgroep Friesland, Hemrik
- Sinnema, S.G. & J.W. Sinnema-Bloemen (2000b) Overzicht van vlinderwaarnemingen in Friesland in 1998. Vlinderwerkgroep Friesland, Hemrik
- Wynhoff, I. (1998) Veenhooibeestje: verdroogd of verdronken? De Vlinderstichting, Wageningen
- Wynhoff, I., C. van Swaay en J. van der Made (1999) Veldgids dagvlinders. KNNV Uitgeverij, Utrecht

Een nadere kennismaking met W.G. (Willem) de Jong Siep Sinnema

Een van de trouwste bezoekers van de bijeenkomsten van de Vlinderwerkgroep Friesland is Willem de Jong; hij slaat eigenlijk nooit een bijeenkomst over, is altijd zeer geïnteresseerd in de verhalen die worden gehouden en noteert heel precies wat er wordt verteld, liefst voorzien van wetenschappelijke naam. Niet alleen bij de Vlinderwerkgroep is hij altijd aanwezig, ook bij de vergaderingen van de sectie Ter Haar en de sectie Snellen in Lexmond en bij de bijeenkomsten van de NEV-afd. Noord laat hij zelden verstek gaan. Verder weten de meesten dat Willem heel wat boeken op o.a. insectengebied bezit. Toch zijn er weinig mensen die weten wie nu precies Willem de Jong is; hij is voor de meesten een wat mysterieus iemand, waarvan ook de leeftijd moeilijk in te schatten is.

Het leek ons dus wel eens tijd worden voor een nadere kennismaking met Willem de Jong, die wij overigens al meer dan dertig jaar kennen. Daarom zijn we op 17 februari naar Leeuwarden getogen om Willem thuis te bezoeken. De eerste verrassing is zijn leeftijd: Willem is 81 en ik denk dat de meeste mensen, die Willem kennen, hem veel jonger inschatten. Willem is in 1923 geboren in Leeuwarden, waar zijn vader gymnastiekdocent was. Hij is niet alleen geboren in Leeuwarden, maar er ook getogen; hij bezocht er de Rijks HBS aan het Zaailand, kennelijk een goede school voor vlinderliefhebbers, want ook Auke van Randen en de auteur van dit artikel bezochten deze school!

De belangstelling voor de natuur vindt ook zijn oorsprong in zijn jeugd: zijn ouders stimuleerden die belangstelling bijvoorbeeld door het sparen van de plaatjes van de bekende Verkade-albums. De vakanties werden mneestal doorgebracht op Vlieland en Terschelling en dat betekende dat die vakanties in het teken van de natuur stonden. Verder stimuleerde de biologieleraar op de Rijks-HBS, de heer Jensma, zijn belangstelling voor de natuur. Jensma richtte de “biologenclub” op en organiseerde in de weekends excursies op de fiets naar de omgeving van Leeuwarden. Ook werd er door de biologenclub gekampeerd en de tenten werden op de zolder van de Rijks-HBS bewaard. Die tenten werden overigens door de Duitsers tijdens de oorlog ingepikt. Zo is de interesse in planten en dieren ontstaan

en die belangstelling is altijd gebleven. In 1942, midden in de oorlog dus, deed Willem eindexamen en slaagde met prima cijfers.

Naast de biologenclub werd Willem ook geïnspireerd door Gerrit Stobbe van het Fries Natuur Museum; zowel in het museum als in het veld werd er regelmatig samen opgetrokken. Na het eindexamen in 1942 ging Willem elektrotechniek studeren aan de MTS in Leeuwarden en liep o.a. stage op de elektriciteitscentrale. Toch was dat het niet helemaal en in 1945 besloot Willem te stoppen en ging medicijnen studeren in Leiden.

Omdat reizen erg duur was en Leiden niet bepaald in de buurt van Leeuwarden lag, bleef hij vaak de weekenden in Leiden; dat was overigens weer positief voor zijn plantenkennis, want hij ging dan vaak planten zoeken in de omgeving van Leiden. Verder werkte Willem in Leiden voor de NBBS, een reisorganisatie voor studenten. Dit werk bracht hem in contact met Amerikaanse studenten en die contacten hebben soms jaren geduurd. Helaas bleek deze studiekeuze toch ook niet de juiste en Willem keerde terug naar de MTS in Leeuwarden en maakte die studie af. Tijdens de MTS-tijd maakte hij excursies naar Denemarken en Noorwegen. Hij werkte daarna bij installatiebedrijf Span in Leeuwarden en had veel te maken met radio's en de beginnende t.v. Die radio had overigens al lang zijn belangstelling, in de oorlog luisterde hij veel naar geallieerde zenders; uiteraard clandestien want radio's moesten worden ingeleverd, maar door een oude radio in te leveren kon hij een bruikbare thuis bewaren. En ook nu nog is Willem zendamateur en heeft diverse cursussen hierin gevolgd, al staat het zenden op een zacht pitje en besteedt hij meer tijd aan het beluisteren van de uitzendingen van zendamateurs.

Het bleek lastig om werk te krijgen in de elektrotechniek en in 1965 besloot Willem (hij was toen al 42!) om alsnog biologie te gaan studeren in Groningen. Dat ging aanvankelijk voortreffelijk, hij haalde vlot zijn kandidaatsexamen. Dat was nog niet zo eenvoudig, want via allerlei bijbaantjes moest hij aan de kost zien te komen. Zo werkte hij op een huiswerkinstituut, heel geschikt omdat hij op veel vakgebieden leerlingen kon begeleiden. Verder gaf Willem rondleidingen in de Hortus in Haren.

Na het kandidaatsexamen ging hij verder in de botanie bij Van Zanten; hij werkte daar aan mossen uit Nieuw-Guinea. Door privé-omstandigheden moest hij echter stoppen met de studie. Willem heeft in de jaren daarna o.a. geholpen op Terschelling bij de familie Mast, die een camping had in Formerum.

Waar komt de speciale belangstelling voor insecten en vlinders vandaan? In feite begint dat bij Gerrit Stobbe van het Fries Natuur Museum; Stobbe verzamelde wespen en bijen en betrok Willem daarbij. Willem herinnert zich nog, dat hij ooit een stinzenplant, Berglook, vond in de berm bij Beetgum. Hij zette de bolletjes in de tuin en die breidden zich daar uit. In de uitgebloeide bloeiwijze zaten zaadbolletjes en die werden in een pot bewaard. Daar kwamen onbekende donkere motjes uit, die door Stobbe werden geprepareerd. Toen Joop Kuchlein eens op bezoek kwam in het museum was die erg geïnteresseerd en kwam er achter dat het

het Preimotjes (*Acrolepiopsis assectella*) betref, een bladmineerder die kennelijk mineerde op de buitenkant van de zaadbolletjes. Dit soort relaties tussen planten en insecten interesseerden Willem bijzonder en daardoor is de belangstelling voor insecten, later speciaal vlinders, ontstaan.

Tenslotte haalt Willem zijn radio-ontvanger te voorschijn en laat ons een aantal buitenlandse zendamateurs horen. Hij is zelfs in 1990 in Zuid-Afrika geweest en heeft daar Radio-RSA bezocht in Johannesburg, een reis die veel indruk om hem heeft gemaakt. In 1992 is hij nogmaals naar Zuid-Afrika geweest om de rest van het land te bekijken.

Na een uurtje praten is er voor ons een compleet nieuw beeld van Willem ontstaan en staan we verbaasd van de onverwachte veelzijdigheid van Willem; in zijn huiskamer liggen nog stapels boeken op het gebied van vlinders, insecten en radio's, dus voorlopig zal Willem zich niet vervelen.

Boekenlijst Vlinderwerkgroep Friesland

De hieronder vermelde boeken/rapporten/overige zaken zijn eigendom van de Vlinderwerkgroep Friesland en zijn dus ter inzage. Wanneer leden dit materiaal willen bekijken/lezen, dan graag een verzoek indienen bij de secretaris.

- Prime Butterfly Areas in Europe (2003).
- Bosrandbeheer voor vlinders en andere ongewervelden (2004).
- Dagvlinders in Zeeland (2004).
- Dagvlinders en libellen aan de kust - Petten en omgeving (2000).
- 'Vlinderen over Texel' van Cees Maas (tekst) en Sytske Dijkse (tekeningen) over dagvlinders in het Texelse landschap (2003).
- Verslag van: 2000 soortendag (21 en 22 juni 2002) van Staatsbosbeheer.
- Dagvlinders in Zuidwolde. Een inventarisatierapport (1997-1999).
- Rapport 'De Grote vuurvlinder en waterzuring-vegetaties' deel 1 (1995).
- Rapport 'De Grote vuurvlinder en waterzuring-vegetaties' deel 2 (1995).
- Rapport 'Van vonk tot vuur' over het onderzoek naar mogelijkheden tot verbetering van de positie van de Grote vuurvlinder in Zuid-Friesland (1995).
- Rapport 'Veenhooibeestje: verdroogd of verdronken' (1998).
- Rapport 'De gevleugelde ambassadeurs van het Friese laagveen' over de Aardbeivlinder en de Zilveren maan (1993).
- Rapport 'Zes Nederlandse dagactieve nachtvlinders' van de Vlinderstichting (1995).
- Voorlopige atlas dagvlinders, libellen, sprinkhanen van Rotterdam – Bureau Stadsnatuur Rotterdam (2004).
- Map 'Op Onderzoek naar Vlinders en Libellen' van de Vlinderstichting (2004).
- Waarnemingsverslag Ongewervelden (periode 1999-2003) van de Vlinderstichting en EIS Nederland (2004).